

W ZESZYCIE

– Słowo *emancypacja* jest XIX-wiecznym zapożyczeniem z łaciny. Było odnoszone do wyzwalania się rozmaitych grup społecznych. Cytaty zebrane w Kartotece *Słownika języka polskiego* pod red. W. Doroszewskiego świadczą o różnorodności procesów emancypacyjnych na ziemiach polskich.

– We współczesnej polszczyźnie wyodrębnia się grupa czasowników, za pomocą których zdajemy sprawę ze zwracania się do siebie nawzajem osób i – jednocześnie lub nie – nazywania kogoś w taki czy inny sposób; są one częścią kompetencji metajęzykowej, opisując istotne aspekty codziennej komunikacji.

– Obok rzeczownika *szok* w polszczyźnie funkcjonują jednostki z jego udziałem, przede wszystkim *być w szoku*, *że*_, a także derywaty czasownikowe *zszokować / zaszokować [kogoś]*; na ich znaczenie składają się m.in. komponenty informujące o przyczynie stanu oraz wskazujące na uczucia o dużej intensywności.

– Czasowniki *zaprzepaścić* i *przepaść* mają ten sam źródłosłów, ich definicje słownikowe są niemal identyczne, jednak wgląd w strukturę semantyczną jednostek *[ktoś] zaprzepaścił [coś]* oraz *[coś] przepadło* udowadnia, że nie są one ani równo-, ani nawet bliskoznaczne.

– Wybór formy celownika zaimka *ja* przysparza sporo kłopotów – enklityczne *mi* jest coraz częściej używane tam, gdzie norma wymaga ortotonicznego *mnie*, kształtuje się zatem nowy paradygmat zaimka 1. osoby l. poj. z jedną tylko formą celownika.

– Włączanie refleksji semantycznej do działań uczniowskich na lekcjach języka polskiego jest cenne nie tylko jako element kształcenia świadomości językowej, lecz także składnik wychowania uczniów ku wartościom, rozwijający ich intelektualnie.

Semantyka – wartościowanie w języku – językowy obraz świata – leksykalna jednostka języka – struktura semantyczna – właściwości pragmatyczne wyrażen – składnia – prozodia – czasowniki nominacyjno-adresatywne – zaimki osobowe – formy ortotoniczne – formy enklityczne.

Red.